

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: 04 0 U 015054 24 Uvp
Sarajevo, 18.04.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću za upravne sporove sastavljenom od sudija Babić Stanković Aleksandre, kao predsjednice vijeća, Vuković Josipa i Jahjaefendić Jasmina, kao članova vijeća, te Hodžić Melise, kao zapisničara, u upravnom sporu tužitelja H.E. iz Z., ul...., zastupanog po punomoćniku Bojanović Gordanu, advokatu iz Zenice, ul. ..., protiv akta broj: FZ3/2/2-35-1-422-30/17 od 05.09.2023. godine, tuženog Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar, u upravnoj stvari ponovnog određivanja visine prijevremene povoljnije starosne penzije, odlučujući o zahtjevu tužitelja za vanredno preispitivanje sudske odluke, podnesenom protiv presude Kantonalnog suda u Zenici, broj: 04 0 U 015054 23 U od 13.03.2024. godine, na nejavnoj sjednici održanoj dana 18.04.2024. godine, donio je slijedeću:

P R E S U D U

Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke se uvažava, presuda Kantonalnog suda u Zenici broj: 04 0 U 015054 23 U od 13.03.2024. godine, se preinačava i rješava:

Tužba se uvažava, te se osporeno rješenje tuženog organa, broj: FZ3/2/2-35-1-422-30/17 MB/OB: od 05.09.2023. godine, kao i rješenje direktora Kantonalne administrativne službe tuženog u Zenici, matični broj:, broj: FZ7/2/1-35-1-289296-43/16 od 10.04.2023. godine, se poništavaju i predmet vraća prvostepenoj Službi tuženog na ponovno rješavanje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Kantonalnog suda u Zenici, broj: 04 0 U 015054 23 U od 13.03.2014. godine, odbijena je tužba tužitelja podnesena protiv osporenog rješenja tuženog organa, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena njegova žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja direktora Kantonalne administrativne službe u Zenici, broj: FZ7/2/1-35-1-289296-43/16, matični broj: 1985590672 od 10.04.2013. godine. Tim prvostepenim rješenjem (tačka 1. dispozitiva) je tužitelju priznato pravo na starosnu penziju počev od 01.08.2013. godine, u iznosu od 1.229,6423 KM mjesečno. Prema tačkama 2., 3., i 4. dispozitiva isplata penzije po ovom rješenju pripada od 28.06.2016. godine, a iznos penzije usklađen na dan donošenja rješenja iznosi 1.577,0503 KM mjesečno, te je korisnik penzije obavezan da u roku od 15 dana, nositelju osiguranja prijavi svaku činjenicu koja je od uticaja na korištenje odnosno obim prava, u protivnom isplata penzije će biti obustavljena. Ovim rješenjem, prema tački 4. i 5 dispozitiva zamjenjuje se rješenje ove Kantonalne administrativne službe od 01.07.2013. godine, te žalba ne odlaže izvršenje rješenja.

Podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužitelj je, putem punomoćnika, osporio zakonitost i pravilnost pobijane presude zbog pogrešne primjene materijalnog prava (Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca

odbrambeno-oslobodilačkog rata, odnosno Uredbe o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije BiH), te zbog povrede načela „Zaštite legitimnih očekivanja“. U obrazloženju navoda zahtjeva se ističe: da nije sporno da privremena rješenja ne mogu da steknu pravosnažnost, iako se privremenim aktima stiču izvjesna prava; da iz same prirode ovih akata proizlazi da se na osnovu istih mogu da steknu samo prava koja imaju ograničenu vremensku važnost, tj. koja važe do određenog roka; da se postavlja pitanje ustavnosti člana 3. Uredbe o povoljnijim uvjetima za stjecanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske F BiH, da su vojni osiguranici koji su penzionisani po toj Uredbi prevareni, jer su vjerovali da odlaze u starosnu penziju u skladu sa zakonom, odnosno Uredbom, koja je u skladu sa zakonom, sa 75% penzijskog osnova (kao da imaju 40 godina staža osiguranja), da bi zakonodavac više od osam godina kasnije donio Zakon o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata, kojim se penzijski osnov osiguranika smanjuje za 20%; da su ovakvim rješenjem zakonodavac, a samim tim i tuženi povrijedili načelo „Zaštite legitimnih očekivanja osiguranika“, koje upravo štiti vladavinu prava, što podrazumijeva da javna tijela uključujući i zakonodavca ne bi trebala zadirati u stečena prava osiguranika osim tamo gdje je to potrebno ili u javnom interesu, te se ističe da se ovdje radi o očiglednoj diskriminaciji. U odnosu na pogrešnu primjenu materijalnog prava zahtjevom se ističe da upravni organi i prvostepeni kantonalni sud u konkretnom slučaju pogrešno tumače i primjenjuju odredbu člana 6. stav 2. Zakon o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata, smatrajući da pravo osiguranika na izbor (formacijski, lični čin) se odnosi na period 12. mjeseci retroaktivno od momenta prvog ostvarivanja prava na penziju, što prema navodima zahtjeva predstavlja diskriminaciju i pogrešnu primjenu materijalnog prava. Predlaže da se zahtjev uvaži, presuda prvostepenog suda preinači na način da se udovolji zahtjevu tužitelja.

Tuženi organ u odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke je predložio da sud isti odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz podataka u spisu predmeta proizilazi da je tužitelj (Brigadir Vojske Federacije BiH), po rješenju istog prvostepenog organa od 07.03.2005. godine, ostvario pravo na starosnu penziju po Uredbi o povoljnijim uslovima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 18/04, 27/04 i 47/04 - Uredba II), da je prvostepeni organ, postupajući po službenoj dužnosti, u skladu sa članovima 3. i 11. Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata ("Službene novine Federacije BiH" broj: 41/13)-u daljem tekstu Zakon, privremenim rješenjem tužitelju odredio novi iznos prijevremene povoljnije starosne penzije u visini od 795,4559KM, počev od 01.08.2013. godine, da je žalba tužitelja izjavljena na to rješenje odbijena rješenjem tuženog broj: FZ3/2-1984590672 od 15.09.2014. godine. Po zahtjevu tužitelja od 28.12.2016. godine (za obračun iznosa penzije po osnovu člana 5. stav 3. Zakona o posebnim pravima kao dobitniku najviših ratnih priznanja), prvostepeni organ je privremenim rješenjem od 08.02.2017. godine, tužitelju odredio novi iznos privremene povoljnije starosne penzije, uzimajući u obzir činjenicu da je tužitelj dobitnik ratnog priznanja. Protiv tog privremenog rješenja tužitelj je izjavio žalbu, koja je rješenjem tuženog od 29.03.2017. godine djelimično uvažena, prvostepeno privremeno rješenje od 08.02.2017. godine poništeno i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovno

rješavanje. Nezadovoljan odlukom tuženog, tužitelj je tužbom pokrenuo upravni spor kod Kantonalnog suda u Zenici, da bi podnesena tužba bila odbijena presudom tog suda broj: 04 0 U 009117 17 U od 17.10.2017. godine. U izvršenju rješenja tuženog od 20.03.2017. godine, prvostepeni organ tuženog je donio privremeno rješenje od 19.04.2017. godine, koje je u postupku provedenom po službenoj dužnosti po pravu nadzora ukinuto rješenjem tuženog od 29.09.2020. godine, i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak i rješavanje. Po okončanju kontrole u skladu sa Zakonom o kontroli zakonitosti korištenja prava iz boračko-invalidske zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 82/09), nakon provjere dokaza na temelju kojih je priznato pravo na starosnu penziju, prvostepeni organ je donio rješenje od 21.10.2021. godine, kojim se tužitelju određuje novi iznos prijevremene starosne penzije u visini od 1.209,7559 KM, počev od 01.08.2013. godine. Protiv ovog rješenja je tužitelj izjavio žalbu koja je rješenjem tuženog od 14.03.2022. godine djelimično uvažena, poništeno rješenje prvostepenog organa od 21.10.2021. godine i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovno rješavanje, da bi u izvršenju rješenja tuženog organa od 29.09.2020. godine i rješenja od 14.03.2022. godine, prvostepeni organ donio rješenje od 12.08.2022. godine, protiv kojeg rješenja je tužitelj izjavio žalbu, koja je rješenjem tuženog od 19.10.2022. godine djelimično uvažena, poništeno rješenje prvostepenog organa od 12.08.2022. godine i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovno rješavanje. U izvršenju rješenja tuženog od 19.10.2022. godine doneseno je prvostepeno rješenje od 10.04.2023. godine, da bi osporenim rješenjem tuženog od 05.09.2023. godine bila odbijane žalba tužitelja, a iz razloga što isti nalazi da je prvostepeni organ pravilno, u skladu sa članom 5. Zakona, za izračun visine penzije uzeo jedinstvenu osnovicu koja iznosi 414,30 KM, te u skladu sa članom 6. stav 1. Zakona, pravilno penziju tužitelju odredio množenjem iznosa jedinstvene osnovice sa pripadajućim koeficijentom za čin Brigadir ($414,30 \times 2,40 = 994,319999$ KM), pa kako je tužitelj ostvario ukupan penzijski staž u trajanju od 31 godina, 03 mjeseca i 16 dana, to mu shodno članu 6. stav 7. Zakona, je određeni iznos penzije pravilno umanjen za 18% po osnovu nedostajućeg staža do punog penzijskog staža (40 godina) i iznosi 815,3423 KM, da je na ovako utvrđeni iznos dodat koeficijent $1+(414,30 \text{ KM})$ kao dobitniku najvišeg ratnog priznanja, tako da penzije iznosi 1.229,6423 KM, a u skladu sa odredbom člana 5. stav 5. Zakona. Protiv osporenog rješenja tužitelj podnio tužbu, koju je prvostepeni sud pobijanom presudom odbio kao neosnovanu, jer je ocijenio da su nadležni organi na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilnom primjenom prava donijeli zakonitu odluku u pogledu ponovnog određivanja visine prijevremene povoljnije starosne penzije tužitelja, jer u trenutku prestanka vojne službe tužitelj nije obavljao vojnu dužnost sa formacijskim činom General major, već sa činom Brigadir.

Međutim, po mišljenju ovog suda, pogrešan je stav prvostepenog suda, a i nadležnih penzionih organa, da tužitelju pripada pravo na visinu penzije obračunatu prema ličnom činu koji je imao u vrijeme prestanka profesionalne vojne službe, odnosno u momentu prvog ostvarivanja prava na penziju.

Naime, prema odredbi člana 6. stav 1. Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 41/13, 90/17 i 29/22), penzija se određuje množenjem iznosa utvrđene osnovice iz člana 5. tog zakona, sa pripadajućim koeficijentom iz stava (2) (za pripadnike vojske) ili stava (3) (za pripadnike policije) ili stava (4) (za državne službenike, namještenike i civilna lica), dok je stavom 2. istog člana, propisano da pripadajući koeficijent za pripadnike vojske, na osnovu ličnog, odnosno formacijskog čina (ako je poslove formacijskog čina obavljao najmanje 12 mjeseci), a šta je za njega povoljnije u momentu prvog ostvarivanja prava na penziju.

Iz navedenih zakonskih odredbi jasno proizilazi da se penzija pripadniku vojske određuje množenjem iznosa utvrđene osnovice iz člana 5. sa pripadajućim koeficijentom koji je povoljniji za osiguranika u momentu prvog ostvarivanja prava na penziju, a ne sa koeficijentom čina koji je pripadnik vojske imao u vrijeme prestanka vojne službe, a kako to pogrešno nalaze tuženi organ, a i prvostepeni sud. Ovo pogotovo što je tužitelj pravo na starosnu penziju ostvario prema citiranoj Uredbi o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije BiH i to počev od 01.10.2004. godine (vojna služba mu prestala 30.09.2004. godine), a koja nije poznavala obračun visine penzije primjenom koeficijenta na osnovu ličnog, odnosno formacijskog čina, već je visina penzije, u skladu sa članom 4. navedene Uredbe, ranijim rješenjem, tužitelju određena na osnovu prosječne plaće koju je ostvario u periodu od 1981. godine do 2004. godine. Stoga je neprihvatljiv stav tuženog organa, a i prvostepenog suda da tužitelju pripada pravo prema ličnom činu koji je imao u vrijeme prvog ostvarivanja prava na penziju, već je u konkretnom slučaju, na osnovu odredbe iz člana 6. stav 2. Zakona, trebalo primijeniti koeficijent koji je za njega povoljniji (prema uvjerenju FMB-1 od 09.08.2021. godine, kojim je u postupku revizije potvrđeno uvjerenje FMB-1 broj: 05-R-41-476/13 od 17.08.2021. godine), a prema kojem je tužitelj i u vrijeme prvog ostvarivanja prava na penziju imao lični, kao i formacijski čin u kojem je obavljao poslove u periodu od 30.03.2000. godine do 23.08.2001. godine, odnosno najmanje 12 mjeseci, što je u skladu sa naprijed citiranim odredbom člana 6. stav 2. Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata), i što je za njega povoljnije u momentu prvog ostvarivanja prava na penziju, kako je to naprijed istaknuto.

Iz navedenih razloga je, ovaj sud, na osnovu člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvažio i pobijanu presudu preinačio tako što je tužbu uvažio, osporeno rješenje, kao i privremeno rješenje poništio i predmet vratio nadležnom prvostepenom organu na ponovno rješavanje, gdje će se u skladu sa primjedbama i zauzetim stanovištem ovog suda donijeti novo na zakonu zasnovano rješenje.

Zapisničar
Hodžić Melisa, s.r.

Predsjednik vijeća
Babić Stanković Aleksandra, s.r.